

Protocol meldingen calamiteiten / geweld Jeugdhulp Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar

1. Inleiding

Dit protocol bevat proces- en communicatieafspraken tussen jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen enerzijds en de betrokken gemeenten anderzijds wanneer een aanbieder of gecertificeerde instelling, zoals bedoeld in de Jeugdwet, melding maakt van een calamiteit of van geweld.

Als een calamiteit of geweld zich voordoet bij een jeugdhulpaanbieder of een gecertificeerde instelling, dan moet dit worden gemeld bij:

- de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd¹, voor het doen van onderzoek naar de calamiteit / het geweld, in het kader van toezicht en handhaving (wettelijke meldingsplicht volgens de Jeugdwet); zie ook <https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/meldingen/melden-voor-instellingen>;
- de gemeente waar de calamiteit / het geweld heeft plaatsgevonden in het kader van de contractuele relatie tussen de gemeente als opdrachtgever en de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling als opdrachtnemer (actieve meldingsplicht volgens contract);
- de gemeente waar de calamiteit / het geweld heeft plaatsgevonden voor de afweging of en in welke mate crisisbeheersing aan de orde is (actieve meldingsplicht volgens contract).

Als calamiteiten / geweld een directe inzet van spoeddiensten vragen (politie, brandweer, ambulance) wordt direct 112 gebeld.

Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen moeten calamiteiten / geweld zowel melden bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) als bij de gemeente waar de calamiteit heeft plaatsgevonden, omdat de Inspectie niet verantwoordelijk is voor het doorgeven van een melding aan de gemeente - noch vice versa.

Dit protocol regelt het proces voor het melden van calamiteiten en geweld. Voor de coördinatie bij eventuele maatschappelijke onrust is een apart proces opgesteld: het procesplan psychosociale hulpverlening bij incidenten (PSHi).

¹ Per 1 oktober 2017 zijn de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) gefuseerd tot de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Zij realiseren gezamenlijk één centraal meldpunt: <https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/meldingen/melden-voor-instellingen>

Dit protocol is opgesteld in lijn met het 'Protocol Wmo Meldingen calamiteiten / geweld bij de verstrekking van een voorziening Wmo 2015', zodat er sprake is van een eenduidig proces van melding bij de gemeente waar de calamiteit / het geweld heeft plaatsgevonden. Jeugdwet en Wmo kennen echter verschillende toezichthouders. Calamiteiten of geweld bij Wmo-voorzieningen moeten voor onderzoek gemeld worden bij de toezichthoudend ambtenaar ondergebracht bij GGD Gelderland-Zuid.

2. Definities

Ambtenaar IV/OV	Ambtenaar Integrale Veiligheid / Openbare Veiligheid bij de gemeente.
B&W	<p>Burgemeester en wethouders. De burgemeester heeft bij een calamiteit / geweldsincident waar nodig een rol van maatschappelijke betekenisgeving (burgervaderrol), voorkomen van maatschappelijke onrust en handhaving van openbare orde.</p> <p>De rol van de wethouder met portefeuille jeugdhulp is die van verantwoordelijk bestuurder voor de gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. Er is een inhoudelijke focus op de calamiteit / het geweld, gericht op het in gang zetten van onafhankelijk onderzoek (door de Inspectie) en het handelen naar de mogelijke consequenties van het Inspectierapport.</p>
Beleidsambtenaar Jeugd	Ambtenaar bij de gemeente, verantwoordelijk voor de inhoudelijke beleidsontwikkeling op het terrein van jeugdhulp.
Calamiteit	Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de jeugdhulp en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor, of de dood van, een jeugdige of een ouder heeft geleid.
Gecertificeerde instelling	Instellingen van overheidswege gecertificeerd om maatregelen in het kader van de jeugdreclassering en jeugdbescherming te mogen uitvoeren.
Geweld / geweldsincident	Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld tegenover een jeugdige of een ouder, door iemand die werkzaam is voor de jeugdhulpaanbieder of een gecertificeerde instelling, of door iemand die werkzaam is voor een rechtspersoon die in opdracht van de aanbieder of gecertificeerde instelling jeugdhulp verleent of door een andere jeugdige of ouder met wie de jeugdige of ouder gedurende het etmaal of een dagdeel bij de aanbieder verblijft.
Inspectie	De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. De Inspectie voert, samen met de Inspectie Veiligheid en Justitie, het landelijk toezicht in het kader van de Jeugdwet uit. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen moeten volgens de Jeugdwet calamiteiten melden bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

Jeugdhulpaanbieder	Natuurlijke persoon of rechtspersoon die gecontracteerd is door de gemeente om een voorziening voor jeugdhulp te leveren.
Maatschappelijke onrust	Het verschijnsel waarbij één of enkele incidenten plaatsvinden die leiden tot subjectieve en/of objectieve problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid ² .
Onderzoek	Onderzoek door de Inspectie naar aanleiding van een gemelde calamiteit of geweldsincident.
Portefeuillehouder	Wethouder die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Jeugdhulp.
Preventieve jeugdvoorziening	Voorziening die zich richt op preventie ondersteuning van jeugdigen met een risico op psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking – of hun ouders. Het gaat om taken preventieve opvoeden en opgroeiondersteuning: (1) informatie en advies, (2) signaleren, (3) toeleiding naar hulp, (4) licht pedagogische hulp, (5) coördinatie van zorg op lokaal niveau.
Leidraad meldingen Jeugd	Publicatie op de website van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd die melders inzicht biedt in de procedure (gericht op onderzoek en toezicht) die start na een melding van een calamiteit / geweld: https://www.igj.nl/documenten/richtlijnen/2015/10/1/leidraad-meldingen-jeugd
PSHi procesplan ³	Proces van gecoördineerde aanpak, waaronder de hulp die geboden wordt bij (dreiging van) maatschappelijke onrust bij een ingrijpende gebeurtenis of incident. Het PSHi procesplan is onderdeel van het procesplan Psychosociale Hulpverlening (PSH), dat is opgesteld door de GGD Gelderland-Zuid en bedoeld voor alle partijen die een rol hebben binnen de psychosociale hulpverlening bij incidenten en rampen. ⁴

² Uit afstudeerrapport 'Gemeentelijke communicatie bij maatschappelijke onrust: het belang van de sociale antenne', Elize Fallon, 9 juni 2008, Min. BZ&K

³ Voor de gemeente Mook en Middelaar als onderdeel van de Veiligheidsregio Limburg Noord geldt dat het PSH/PSHi procesplan van de GGD Limburg Noord wordt gehanteerd.

⁴ Uit: 'Procesplan PSH Gelderland-Zuid, versie 1.1, 25 oktober 2013, pag. 1.

3. Afbakening

Aanbieders die vallen onder de Jeugdwet melden calamiteiten en geweld bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd⁵. In artikel 4.1.8, lid 1 van de Jeugdwet is opgenomen dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen melding doen bij de Inspectie van:

- a. Iedere calamiteit die bij de verlening van jeugdhulp of bij de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering heeft plaatsgevonden;
- b. Geweld bij de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

Omdat gemeenten verantwoordelijk zijn voor een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod, is het van belang dat zij informatie verkrijgen wanneer zich calamiteiten / geweldsincidenten voordoen bij een jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling waarvan zij diensten afnemen en/of wanneer ingezetenen uit hun gemeente bij een calamiteit / geweld betrokken zijn.

Daarnaast is het mogelijk dat er media aandacht en/of (dreiging) voor maatschappelijke onrust is n.a.v. de calamiteit of het geweld. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor openbare orde en veiligheid is het van belang dat een jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling direct de gemeente informeert als een calamiteit / geweldsincident zich voordoet.

Wettelijk is het niet nodig calamiteiten / geweld binnen preventieve ondersteuning op het terrein van jeugd te melden voor onderzoek. Voor de gemeenten in Gelderland-Zuid is het toezicht op preventieve jeugdvoorzieningen belegd bij het Wmo-toezicht van GGD Gelderland-Zuid. Wat preventieve ondersteuning van jeugdigen exact inhoudt is nog niet scherp gesteld. Wanneer er meldingen zijn die mogelijk betrekking hebben op preventieve ondersteuning voor jeugdigen zal Wmo-toezicht Gelderland-Zuid afstemming zoeken met de rijksinspecties en in overleg met hen bepalen of toezicht nodig is, of het toezicht in gezamenlijkheid plaatsvindt of dat er sectoraal toezicht plaatsvindt. Hierbij zijn het landelijke afsprakenkader en de bijbehorende draaiboeken leidend. Zie ook: https://vng.nl/files/vng/20170529_afsprakenkader_en_draaiboeken_sanne_eeltink.pdf

⁵ Uitgezonderd van de meldingsplicht aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd zijn:

- Calamiteiten binnen het onderwijs; deze moeten gemeld worden aan de Onderwijsinspectie.
- Calamiteiten binnen jeugddetentie; deze moeten gemeld worden aan Inspectie Veiligheid & Justitie.
- Calamiteiten kinderopvang; deze moeten gemeld worden aan inspectie kinderopvang (GGD).

Nb. Calamiteiten in het kader van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) moeten ook gemeld worden aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

4. De afspraken in dit protocol betreffen:

- A. Afspraken over melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
- B. Afspraken over melding bij de ambtenaar IV/OV van de gemeente
- C. Afspraken tussen ambtenaar IV/OV en beleidsambtenaar Jeugd
- D. Informatie college van B&W aan gemeenteraad
- E. Openbaarheid en handhaving
- F. Evaluatie
- G. Citeertitel

A. Afspraken over melding bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd

1. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen melden een calamiteit of geweld, conform de Jeugdwet, bij de Inspectie. Hiertoe is de Leidraad meldingen Jeugd beschikbaar en te vinden op de website van de Inspectie:
<https://www.igj.nl/documenten/richtlijnen/2015/10/1/leidraad-meldingen-jeugd>.

B. Afspraken over melding bij de ambtenaar IV/OV van de gemeente

2. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen melden een calamiteit of geweld, conform contract, bij de ambtenaar IV/OV van de gemeente waar de calamiteit heeft plaatsgevonden.
3. De melding wordt gedaan uiterlijk op de eerstvolgende werkdag nadat de calamiteit / het geweldsincident heeft plaatsgevonden (tussen 8.30 en 17.00 uur). De melding geschiedt bij voorkeur telefonisch (via het algemene nummer van de gemeente). Notabene: Als er sprake is van een calamiteit / geweldsincident welke direct leidt tot maatschappelijke onrust, bellen jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen de politie.
4. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen geven bij het melden van de calamiteit / het geweldsincident aan de ambtenaar IV/OV door welke andere gemeenten betrokken zijn. Het gaat dan om:
 - een mogelijk andere gemeente waar de desbetreffende cliënt(en) vandaan komt (komen) volgens het woonplaatsbeginsel;
 - een mogelijk andere gemeente die (namens meerdere gemeenten) verantwoordelijk is voor de contractering van de jeugdhulp of gecertificeerde instelling.
5. Het is de verantwoordelijkheid van de ambtenaar IV/OV om indien nodig het PSHi proces op te starten en hierover de burgemeester te informeren. Het PSHi procesplan wordt opgestart wanneer er sprake is van (dreigende) maatschappelijke onrust en/of (verwachte) media-aandacht. De burgemeester heeft een leidende rol in het PSHi-proces. De ambtenaar IV/OV onderhoudt in dit geval standaard het contact met de betrokken communicatiedeskundige(n).

6. Wanneer strafrechtelijk onderzoek moet plaatsvinden, is de driehoek burgemeester-openbaar ministerie-politie leidend⁶.

C. Afspraken tussen ambtenaar IV/OV en beleidsambtenaar Jeugd

7. De ambtenaar IV/OV neemt contact op met de beleidsambtenaar Jeugd van de gemeente, om hem te informeren over de calamiteit / het geweldsincident. Hij geeft ook door welke gemeenten eventueel verder betrokken zijn. Dat gebeurt met spoed als de situatie daarom vraagt, maar in ieder geval binnen 2 werkdagen.
8. De beleidsambtenaar Jeugd ondersteunt de ambtenaar IV/OV met informatie en advies over de inhoud van de jeugdhulp met betrekking tot de calamiteit / het geweldsincident, als dat nodig is.
9. De beleidsambtenaar Jeugd informeert de portefeuillehouder Jeugd vanuit diens verantwoordelijkheid voor het gecontracteerde jeugdhulpaanbod.
10. De beleidsambtenaar Jeugd van de gemeente waar de calamiteit / het geweld heeft plaatsgevonden is naar andere beleidsambtenaren (Jeugd of anders) het eerste aanspreekpunt voor de casus. Wanneer meerdere gemeenten betrokken zijn bij een calamiteit / geweld, neemt de beleidsambtenaar Jeugd contact op met alle beleidsambtenaren Jeugd van de betreffende gemeenten. De beleidsambtenaren Jeugd informeren de portefeuillehouder van de eigen gemeente.
11. Als de calamiteit / het geweldsincident heeft plaatsgevonden bij een regionaal gecontracteerde jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling, dan informeert de beleidsambtenaar Jeugd van de gemeente waar de calamiteit / het geweld heeft plaatsgevonden de betreffende beleidsambtenaren Jeugd in de jeugdhulpregio hierover.

D. Informatie college van B&W aan gemeenteraad

12. Het college van burgemeester en wethouders informeert indien nodig de gemeenteraad over een calamiteit of geweldsincident in de jeugdhulp waarbij deze de privacybescherming van de burger in acht neemt. Als de melding daartoe aanleiding geeft informeert het college de gemeenteraad vertrouwelijk.

⁶ Gemeente Mook en Middelaar maakt deel uit van het Arrondissement Limburg en wordt door politie bediend vanuit Regionale Eenheid Limburg.

E. Openbaarheid en handhaving

13. Rapporten over calamiteiten of geweldsincidenten worden niet altijd actief openbaar gemaakt door de Inspectie. Bijna alle rapporten van de Inspectie zijn echter op te vragen op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Inspectie kan een maatregel opleggen als wordt geoordeeld dat de zorg van onvoldoende niveau is. Maatregelen worden actief openbaar gemaakt. Zie de website www.igi.nl.
14. In het kader van handhaving kan de Inspectie advies, stimulering, correctie of dwang toepassen. In ernstige gevallen kan zij het initiatief nemen tot tucht-, bestuurs- of strafrechtelijke procedures. Besluiten over handhaving zijn in beginsel openbaar.
15. Handhavende maatregelen van de rijksinspecties worden zo snel mogelijk kenbaar gemaakt aan het college van B&W, voor zover bekend is uit welke gemeente de cliënten afkomstig zijn. Zo kan tijdig vervangende hulp worden georganiseerd voor de betrokken cliënten of kunnen anderszins tijdig maatregelen worden genomen door de gemeente om hulp voor cliënten te continueren.

F. Evaluatie

16. Dit protocol wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig aangepast.

G. Citeertitel en inwerkingtreding

17. Dit protocol treedt in werking op [datum college besluit] en wordt aangehaald als 'Protocol meldingen calamiteiten / geweld Jeugdhulp Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar'.

In schema:

